

Lelkének

tükre,

*avagy figyelj
a szemére is!*

Érzékelésünk kb. 80%-át adja a látás. Kék, barna, zöld vagy szürke, az egyik legbeszédesebb érzékszervünk a szemünk. Hiszen azt is mondják, a lélek tükre. Igen, a mondás igaz, tudományosan is bizonyították, hogy az emberi szem irisének mintázata rendkívül fontos adatokat közöl tulajdonosának személyiségéről és tulajdonságairól. De nem csak ezért kell nagyon is figyelni a szemre. Az egészséges, jól látó gyermek jobban fejlődik, eredményesebben tudja kibontakoztatni a benne szunnyadó lehetőségeket. A korai és rendszeres látásvizsgálatok a rejtett fénytörési hibákat még időben felfedik.

Rebeka a szekrénye előtt ül az oviban a padon. Halkan sír. Annyira fáj a fejem! – panaszoja aggodó kérdésemre. Édesanyja nem hagyta annyiban a dolgot. A neurológus tanácsára végeztek koponyaröntgent, MRI és szemészeti vizsgálatot is. Minden eredmény negatív volt. Az első szemészeti szűrést követően egy alaposabb, pupillatágításos vizsgálaton is részt vettek, ahol kiderült, Rebekának szemüvegre van szüksége. Amióta felpробálta a rózsaszín keretes szemüveget, egyszer sem akarta levenni. Végre jobban lát, s ami a legszuperebb, hogy már nem fáj a feje.

szemészeti szűrés

Egy kisgyermek számára szinte megfoghatatlan az a fogalom, hogy jól vagy épp ellenkezőleg, rosszul lát valaki. Nem értik a kifejezést, hiszen nem kapcsolódik hozzá semmilyen tapasztalat arra vonatkozóan, hogy milyen esetleg élesebben vagy homályosabban látni. Ezért aztán nagyon sokszor előfordul, hogy a különböző szemészeti problémák csak nagyon későn kerülnek napvilágra. Ezen a területen is igaz a mondás, miszerint minél korábban derül ki a baj, annál könnyebb azt orvosolni.

Nagyon sokan csak legyintenek a szemészeti szűrésekre, pedig számos, veleszületett szemészeti problémát már akár csecsemőkorban is ki lehet szűrni. „Nem lehet eléggé hangsúlyozni a szűrővizsgálat fontosságát. A szülők számára nem minden fény-

törési hiba megléte nyilvánvaló. Gondoljunk például arra, hogy a gyermek egyik szeme jó, ezért ő soha nem panaszkodik arra, hogy valami baj van, míg a másik szemén nagy fénytörési hiba van, ami miatt ez a szeme esetleg már tompalátó is” – hangsúlyozza dr. Garger Piroska gyermekszemész szakorvos a problémát.

Mielőtt iskolába menne a gyermek, ideális esetben négyszer, de legalább háromszor kellene részt vennie szemészeti szűrésen. Először a születését követően, már a kórházban, mely sajnos hazánkban nem gyakorlat – pedig ki lehet szűrni a veleszületett szürke hályogot –, aztán egyévesen, majd három-, illetve hatéves korban, még a suli megkezdése előtt. Érdemes a kicsiket gyermekszemész szakorvoshoz vinni, hiszen ez a terület a szemészetben belül igen speciális. Egyrészt a gyermekszemész más műszerekkel dolgozik, másrészt a módszerei is mások. „Képzeljük csak el azt, hogy egy pár hónapos csöppséget nem lehet olvastatni, de megkérdezni sem könnyű tőle, hogy mit is lát egy ábrán” – mondja dr. Garger Piroska.

vidd szakorvoshoz, ha...

Minden esetben a szülőknek kell figyelniük gyermekükre, annak egészséges fejlődésére. A legfontosabb üzenet – ami minden szülőhöz el kellene hogy jusson – az, hogy egyedül a tompalátás az, melyet hatéves kor után már nem lehet korrigálni sem műtéttel, sem szemüveggel. Ebben az esetben a jobb

látásélességű szem fókuszál, míg a rosszabb fokozatosan lemond a látásról, hatéves kor után pedig visszafordíthatatlan a folyamat, kialakul az egyszemes látás. Éppen ezért rendkívül fontos lenne, hogy a szülők akár otthon egy kalózos játék keretében pár perc erejéig letakarnák a még óvodás gyerek egyik, majd a másik szemét is. Azok a kicsinyek, akiknek csak az egyik szeme jó, ha a jó szemüket takarják el, sírnak. Az egyéves hisztizve követeli, hogy vegyék róla le a tapaszt, sálat, hiszen nem lát. A nagyobb gyerekek már el is tudják mondani,

hogyan mi a baj. Ezzel az egyszerű játékkal többet tehetünk gyermekeink szeméért, mint gondolnánk. Ha bármilyen rendellenesre gyanakszunk, mielőbb keressük fel a hozzánk tartozó legközelebbi gyermekszemészetet.

gondoltad volna?

■ Az újszülött szemének átmérője 17 mm, ami nagyon gyorsan növekedésnek indul. Hároméves korban már közelít a felnőttek szemméretéhez (23 mm), majd 13 éves korra el is éri azt.

■ Az emberi test összes izmai közül a szemben található izom

a leggyorsabb. A másodperc egy századnyi töredékénél is gyorsabban képes az összehúzódásra.

■ A csecsemők az első pár hétben fejjel lefelé látják az egész világot. Az agy csak később, ezt követően tanulja meg átfordítani a képet.

A leggyakoribb gyermekszemészeti betegségek:

Rövidlátás (myopia)

Közelre jól, messzire rosszul lát. Sokat hunyorog, sötétben nem jól lát a gyermek. Öröklődik.

Távollátás (hypermetropia)

A szem rövidebb a kellenél, ezért ha a szem nyugalomban van, sehová nem lát tisztán. Ezt igazából úgy kell elképzelni, hogy egy belső fókuszálóberendezés van a szemben, amivel lehet élesen látni közelre és távolra egyaránt. Ez a fókuszálás okozhat fejfájást, kancsalságot, és ha a távollátás nagyobb mértékű, akkor homályos látást is.

Kancsalság (strabizmus)

Ennél a betegségnél a két szem nem áll párhuzamosan egymással, hanem szöveget zárnak be, így képtelen a két szem egyszerre együtt látni. Általában gyermekkorban alakul ki, és kezelés híján tompalátást okozhat.

Tompalátás (amblyopia)

Nem különálló betegség, hanem például a kancsalság, vagy más betegség válthatja ki. Tompalátásról akkor beszélünk, amikor az egyik szem nem vesz részt a látás folyamatában, így nem tanul meg látni, és sajnos ez hatéves kor után már nem is javítható.

Könnycsatorna-elzáródás

Abban az esetben, amikor a könnycsatorna nem nyílik meg időben, akkor beszélünk erről a betegségről. A folyamatos könnyezés majdnem biztos jele a betegségnek. Masszírozással, 10–12 hónapos korban atmoszással lehet segíteni rajta.

Astigmia

Ennek a betegségnek nincs is magyar neve, szó szerint valami olyasmit jelent, mint a gyújtópont-nélküliség. Az astigmia is a szem egyik fénytörési hibája, mely a szaruhártya szabálytalan alakja miatt alakul ki. Általában a gyerek mindent lát, csak homályosan, nincs semminek éles kontúrja. Ez a probléma szemüveggel korrigálható.

Szerző: Schütz Gabriella
Szakértő: Dr. Garger Piroska szemész,
gyermekszemész szakorvos